ANEBY
KOMMUN

2026-11-02

Remissvar: Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37)

Till:
Utbildningsdepartementet
Registrator
103 33 Stockholm
registrator@regeringskansliet.se

Från:
Aneby kommun
212000–0498
BOX 39, 57822 Aneby
Rosemarie Segersson, skolchef

Inledning

Aneby kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola. Aneby kommun ställer sig bakom utredningens intentioner att skapa en mer likvärdig, trygg och språkutvecklande förskola. Kommunen delar uppfattningen att mindre barngrupper, god personaltäthet, hög andel utbildad personal och goda kunskaper i svenska kan bidra till stärkt kvalitet, barns utveckling och lärande samt en förbättrad arbetsmiljö.

Samtidigt bedömer kommunen att flera av förslagen behöver utformas med hänsyn till de skilda förutsättningar som råder mellan olika kommuner. För att reformerna ska vara praktiskt genomförbara och inte leda till oavsiktliga konsekvenser för mindre kommuner krävs ett visst lokalt handlingsutrymme, rimliga övergångsperioder samt full statlig finansiering av de kostnader som följer av förslagen.

Barngrupper, lokaler och finansiering

Ett lagstadgat maxtak för barngrupper kan stärka kvaliteten i förskolan, men medför samtidigt betydande ekonomiska och organisatoriska konsekvenser. Förslaget kräver ökade personella resurser samt anpassningar av lokaler och organisation. I en kommun med flera mindre förskoleenheter kan en ny grupp innebära behov av ett helt nytt rum eller en ny avdelning, med tillkommande kostnader för lokaler, utrustning och drift. Kostnaden per barn riskerar därmed att bli väsentligt högre än vad nationella genomsnittsberäkningar visar.

Aneby kommun bedömer att förslaget inte kan genomföras inom befintliga ekonomiska ramar. Staten behöver därför, i enlighet med finansieringsprincipen, fullt ut kompensera kommunerna för de faktiska kostnader som reformen medför. Ersättningsmodellen måste ta hänsyn till bland annat befolkningsunderlag, geografiska avstånd, lokalförsörjning och små enheters kostnadsstruktur. Utan full finansiering finns en risk att reformen tränger undan andra angelägna verksamheter inom välfärden.

Lokala förutsättningar och organisatorisk flexibilitet

Reformen föreslås träda i kraft under en period då många kommuner har ett minskande antal barn i förskoleåldern. För mindre kommuner skapar detta redan i dag utmaningar när verksamheten ska dimensioneras. Fasta gränser för gruppstorlek kan begränsa huvudmannens möjligheter att anpassa organisationen till förändrade barnkullar och lokala behov.

Kommunen anser därför att den nationella regleringen måste ge utrymme för lokal anpassning. Hänsyn behöver tas till barnunderlag, lokaler, geografiska avstånd, kompetensförsörjning och möjligheten att skapa stabila personalgrupper. Gruppstorleken är en viktig kvalitetsfaktor, men bör bedömas tillsammans med personaltäthet, personalens utbildning och kompetens samt verksamhetens förutsättningar i övrigt.

Språkkrav för personal

Aneby kommun delar bedömningen att personalen behöver tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna bedriva undervisning, skapa trygga relationer, kommunicera med vårdnadshavare och stödja barns lärande och utveckling. Ett utökat språkkrav innebär dock praktiska, rättsliga och organisatoriska utmaningar. Erfarenheter från andra verksamheter visar att bedömning av språklig kompetens är komplex och ställer stora krav på arbetsgivaren.

För att bedömningarna ska bli rättssäkra, likvärdiga och transparenta behöver staten tillhandahålla nationella bedömningsinstrument, tydliga kriterier och stöd för dokumentation. Det måste också klargöras vem som ansvarar för bedömningarna och vilken kompetens som krävs. För mindre kommuner kan språkkraven innebära ökade kostnader för administration, utbildning och validering. Kraven får inte heller försvåra kompetensförsörjningen i kommuner med begränsat rekryteringsunderlag. Genomförandet förutsätter därför ändamålsenliga verktyg, kompetensstöd, långsiktigt statligt stöd och full kostnadstäckning.

Obligatorisk förskola och språkstärkande insatser

Aneby kommun delar ambitionen att alla barn ska ges goda språkliga förutsättningar inför skolstarten.

Kommunen ser emellertid betydande svårigheter med att identifiera vilka barn som ska omfattas av obligatorisk förskola eller särskilda språkstärkande insatser, särskilt när barnet inte redan deltar i förskolans verksamhet. I sådana fall saknas naturliga observationsunderlag och etablerade relationer som kan ligga till grund för en rättssäker bedömning.

Det finns en risk att urvalet indirekt grundas på barnets bakgrund, ursprung eller vårdnadshavarnas etablering i Sverige i stället för på barnets faktiska språkliga behov. Det väcker frågor om likabehandling, integritet och rättssäkerhet. Behov av språkstärkande insatser kan finnas hos alla barn, oavsett modersmål eller kulturell bakgrund. Målgruppen bör därför identifieras utifrån individuella och professionellt bedömda behov. Staten behöver tydliggöra kriterier, ansvariga professioner och formerna för bedömning och uppföljning.

Kommunen bedömer att resurser i första hand bör riktas till att stärka kvaliteten i den ordinarie förskolan. Särskilt betydelsefulla insatser är mindre barngrupper, högre personaltäthet, möjlighet att arbeta i mindre undervisningsgrupper, fler utbildade förskollärare samt stärkt kompetens inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och svenska som andraspråk.

Aneby kommuns samlade bedömning

Aneby kommun tillstyrker utredningens övergripande intentioner att stärka likvärdigheten och språkutvecklingen i förskolan. Ett genomförande förutsätter dock full statlig finansiering, realistiska kostnadsberäkningar, nationellt enhetliga och rättssäkra bedömningsstöd samt ett regelverk som medger anpassning till kommunernas olika demografiska, geografiska och organisatoriska förutsättningar. Reformens krav behöver också utformas så att de inte försvårar kompetensförsörjningen eller begränsar möjligheten att upprätthålla en långsiktigt hållbar förskoleorganisation.

Mot denna bakgrund tillstyrker Aneby kommun utredningens övergripande inriktning, men lämnar vissa förbehåll avseende förslagens genomförande och finansiering.